

KOKLEAIMPLANTAT

Vad är ett kokleaimplantat?

Ett kokleaimplantat (CI) är ett hörselimplantat som gör det möjligt för personer med grav hörselnedsättning och döva att uppfatta ljud. Till skillnad från en hörapparat, som förstärker ljud, omvandlar CI ljud till elektriska impulser som skickas direkt till hörselnerven. För många innebär det bättre möjligheter att följa samtal och delta mer aktivt i vardagen.

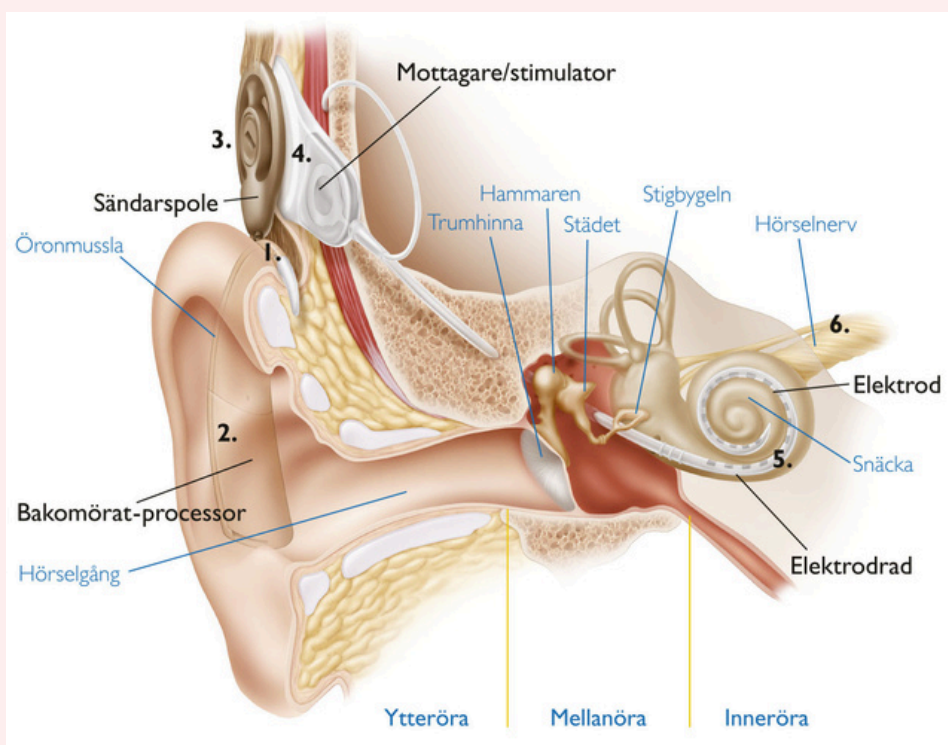

Bild: Barnplantorna (barnplantorna.se)

Så fungerar ett kokleaimplantat

Ett cochleaimplantat består av en yttre del som fångar upp ljud och en inre del som opereras in. Tillsammans ersätter de den skadade delen av innerörat och skickar ljudsignaler vidare till hjärnan, som skapar själva ljudupplevelsen.

En normalhörande person har omkring 15 000 hårceller i snäckan som omvandlar ljud till signaler som hjärnan tolkar. Ett cochleaimplantat använder istället ett fåtal elektroder som stimulerar hörselnerven direkt.

Därför blir ljudet mindre detaljrikt, men tal och vardagsljud uppfattas oftast bra.

Hur bra ett CI fungerar påverkas främst av:

- hörselnervens funktion
- elektrodens placering
- hjärnans förmåga att tolka signalerna
- hörselbakgrund, programmering och träning

Trots att CI-hörsel inte återger alla detaljer i ljudet ger implantatet ändå möjlighet att uppfatta tal, kommunicera och delta i vardagens ljudmiljö, vilket för många innebär en betydande förbättring av både hörsel och livskvalitet.

För vem passar CI?

Personer med grav hörselnedsättning

När hörapparater inte räcker till på grund av skadade hårceller i innerörat.

Barn med medfödd dövhet eller grav hörselnedsättning

Tidigt CI är viktigt för tal- och språkutveckling, helst före 1–2 års ålder.

Vuxna som blivit döva senare i livet

Har ofta stor nytta eftersom de redan har talat språk och hörselminne.

Personer med progressiv hörselnedsättning

När hörseln blir sämre och hörapparater inte längre hjälper kan CI ge fortsatt möjlighet att kommunicera.

Hur skaffar man CI?

När du märker att hörapparaten inte längre ger tillräcklig hjälp är det viktigt att ta kontakt med närmaste hörselcentral. Där görs en heltäckande hörselbedömning och man utvärderar hur ett kokleaimplantat skulle kunna förbättra din hörsel.

Du kan göra hörseltest med och utan hörapparat (om du har), gå på magnetröntgen samt träffa både audiolog och logoped för att bedöma hörselfunktion och kommunikationsförmåga.

Under bedömningen finns det möjlighet att ställa frågor till vårdpersonalen. Om CI bedöms vara en lämplig form av rehabilitering blir du insatt i operationskön.

Vad kostar det?

Kokleaimplantat ges som en del av den offentliga vården så du behöver inte själv betala för operation. Du betalar endast vanliga sjukvårdskostnader.

Audionombesök är också kostnadsfria.

Så går CI-operationen till

- CI-operationer görs på universitetssjukhus
- Operationen sker oftast under narkos och tar några timmar
- Ett litet snitt görs bakom örat och en kanal borrar till hörselsnäckan där elektroden placeras. Mottagaren placeras under huden och snittet sys igen

Efter operationen

- Du får ett bandage runt huvudet som skyddar såret
- De flesta kan åka hem samma dag, men ibland behövs övernattning på sjukhus
- Eventuell kvarvarande hörsel i det opererade örat försvinner ofta
- Läkaren ger instruktioner om hur du ska sköta operationsområdet
- Stygnen löses upp av sig själva eller tas bort efter ca två veckor
- Undvik ansträngning i ungefär två veckor eller enligt läkarens råd

Anpassningsprocessen

Att vänja sig vid ett cochleaimplantat är en stegvis resa där hjärnan lär sig tolka ljud på nytt. Med tålamod och regelbunden träning blir de nya ljuden gradvis allt tydligare och lättare att förstå.

Aktivering

Implantatet startas ca 1 månad efter operation. Det kan vara individuellt. Därefter följer justeringar och hörselträning.

0–1 månad

- Ljud låter ofta främmande eller metalliska
- Tal är svårt att förstå
- Viktigt med hörselträning: tal, musik och ljudböcker

1–3 månader

- Ljudkvaliteten blir bättre
- Talförståelsen ökar, särskilt i lugn miljö
- Finjusteringar görs
- Många känner igen röster och ord

4–6 månader

- Vanligtvis stor förbättring angående ljudet
- Ljud upplevs mer naturliga

6–12 månader

- Full anpassning kan ta upp till ett år
- Påverkas av hörselminne, ålder och träning

Faktorer som avgör om CI är rätt för dig

Att få ett kokleaimplantat (CI) kan vara ett viktigt steg för personer med grav hörselnedsättning. Nedan beskrivs vilka faktorer som brukar avgöra om man är en lämplig kandidat.

Betydande hörselnedsättning

Måttlig–grav sensorineural hörselnedsättning i båda öronen, där hörapparater inte längre ger tillräcklig nytta.

Liten effekt av hörapparater

Trots rätt inställningar är talförståelse och vardagskommunikation fortfarande svår.

Medicinskt lämplig

Tillräckligt god hälsa för operation och rehabilitering. Ålder spelar liten roll – viktigare är allmäntillståndet.

Motiverad till träning

Rehabilitering och hörselträning efter operationen kräver engagemang. Motivation är därför en central del av bedömningen.

CI hos vuxna

Vuxna får CI när hörseln är så nedsatt att vardagen blir svår trots hörapparater. CI kan minska stress och trötthet och ofta förbättra livskvaliteten.

Vad påverkar resultatet?

Bättre resultat fås oftast om örat inte varit dövt länge. Skador i snäckan eller hörselnerven kan påverka hur bra implantatet fungerar.

Långvarig dövhet gör att hjärnan kan behöva mer tid för att tolka ljud, och därför varierar anpassningen mellan olika personer. Motivation, stöd från omgivningen och regelbunden träning är viktigt.

CI hos barn

Barn med grav hörselnedsättning har störst nytta av ett kokleaimplantat när behandlingen görs tidigt, eftersom hörsel stödjer utvecklingen av tal och språk.

Därför genomförs operationer ofta under de första levnadsåren. Efter ingreppet brukar barnet och en förälder stanna på sjukhuset en natt för uppföljning.

Många vänjer sig snabbt vid de nya ljuden, men en del kan behöva extra stöd i förskola och skola, till exempel FM-system, skrivtolk eller teckenspråkstolk.

Årligen görs cirka 200 CI-operationer i Finland. I slutet av september 2019 hade 1801 personer CI i Finland, varav 547 var barn (0-18 år) vid tiden för operationen.

Risker

Vid operationen görs ett litet snitt bakom örat och en elektrod förs försiktigt in i innerörat. Eftersom området ligger nära nerver som styr ansiktsrörelser och smak kan en del uppleva tillfällig domning eller smakförändringar, men bestående påverkan är mycket ovanlig med dagens teknik.

Den naturliga hörseln i det opererade örat är ofta skör. När elektroden förs in kan hörseln försämrast eller försvinna helt, även om den ibland delvis kan bevaras.

Andra möjliga risker är påverkan på ansiktsnerven, infektion i operationsområdet, yrsel och tinnitus.

Bra att veta:

Skydda implantatet

Undvik hårda slag mot området över implantatet, eftersom detta kan skada utrustningen och kräva ny operation.

CI och magnetröntgen (MR)

Kontakta alltid hörselcentralen inför en MR-undersökning. Implantat innehåller magnet och vissa modeller kräver särskilda åtgärder, till exempel ett bandage som håller magneten på plats.

CI och flyg

Det är ofarligt att flyga. Ta gärna med patientkortet vid säkerhetskontrollen.

Dykning

Kontrollera vilket tryck just din implantatmodell klarar. Maxdjup varierar mellan tillverkare (ca 20–50 m). Den yttre processorn ska tas bort vid dykning.

Bastu och simning

Simning fungerar med vattentätt skydd. Bastu rekommenderas oftast inte på grund av värme och fukt som kan skada utrustningen. I bastun bör man ta bort talprocessorn.

Varför behöver man vattentäta skydd?

Processorn innehåller elektronik som inte tål vatten och behöver därför vattentäta skydd vid aktiviteter som simning. Skydden gör att processorn kan användas i våta miljöer.

Exempel är MED-EL WaterWear, Cochlear Aqua+ och Advanced Bionics M Waterproof Battery.

Skydden är utformade för att passa varje processors specifika modell.

Utgivare

Svenska hörsselförbundet rf
www.horsel.fi

Tryck: KTMP Group 2026

Utgiven med understöd av Thure Galléns stiftelse

